

MARCIUS TIZENÖTÖDIKE.

hétfő.

2. szám.

Pest, marcius 20. 1848.

Nem kell táblabíró politika.

Pest marc. 20.

A történetek mellyek az utóbbi napokban a posonyi országgyűlés szinpadán lefolytak. Magyarország historiájának legszebb lapjai.

Soha törvényhozó test magasztosban, s nagyobbse-
rűen nem viselé magát mind a mi országgyűlésünk.

A követek az országgyűlésnek olly összeszerkeztését tartják szükségesnek, melly képviselöi alapra fektetve, az összes magyar nemzet többsége akarátának erőteljes és méltó organuma legyen, s azért a jelen országgyűlést nem tartják hivatva lenni arra, hogy mindazon törvényeknek részletes kidolgozásába és megalapításába ereszkedjék, mellyek a nemzet boldogságának felvirágzására általában szükségesek. Sőt úgy vannak meggyőződve, hogy a legrövidebb idő alatt összeszerkeztvén azon törvényjavaslatokat, mellyek az ország szükségét illetőleg halaszthatlanok, vagy pedig a nem sokára Pestre összehívandó nemzeti gyűlés alkotását illetnék, miután e javaslatok a törvény erejére lesznek emelve, a követek e jelen körülményekben, úgy hiszik, törvényhozói köteleességüket hiven befejezték...

És e nagyszerű nyilatkozatot akkor teszik a nemzet képviselői, midőn a párisi, müncheni és bécsi történetek után néhány nap alatt minden hatalom a követek kezébe esett, midőn azon másik tábla, az átalakulásnak ezen permanens akadályá halaványan, és erőtlenül a cselekvés mezejéről leszorított, s most kénytelen a követek határozatait ellenmondás nélkül úgy regisztrálni, mint hódolt feltétlenül ezelőtt a bécsi kormány minden intéseinek. —

A követek akkor lépnek vissza, midőn a hatalmat a sors, a nemzet bizalma, s a véletlen egészen kezökbe tette, — illy magasztosan eddig a Historiában csak egyesek viselték magokat... A nagy Washington... de testület még eddig nem.

E perczen az országgyűlés nem áll többé megyék, városok stb. küldöttjeiből. A körülbelöl kétszáz személy, melly eddig a táblánál helyet foglalt, egy rövid határozat után egyenként a nemzet megbizottjainak tekéntélyét vevé fel. — A pártok feloszlottak. Mindenkit egyetlen közös eszme lelkesít... s néhány nap alatt Magyarország II. Endre elavult bullaja helyett — a legszabadabb szellemben szerkeztet alkotmány levelet fog birni. —

A törvényjavaslatok, mellyeket az országgyűlés még szétozslása előtt beakar fejezni következők. 1. Az új kormányzási rendszer, s a felelős ministerium állása. 2. A Pesten rövid idő után tartandó országgyűlésnek képviselöi alapra fektetett szerkeztési módja. 3. A közös teherviselés. 4. Az urbéri viszonyok megszüntetése. 5. A nemzeti őrség. 6. A Cen-

sura eltörlésével biztosított sajtószabadság, öszekötve az esküdtzéki eljárással.

És mikor ezeket hallják önök, a világ szinéről letisztult, és istenben megboldogult conservatív párt, mit szolnak hozzá. Mit szól ön drága királyi személynök ur, ki tegnap még a rendeknek azt ajánlotta; kövessék a nem tudom hányadik évi politikát, tán vennék fel a Systematica Deputatio portól, s régiségtől már alig olvasható munkálatait. Mit mondanak önök: kik a komoly megfontolás nehéz asztala mellett, míg birták a hatalmat, mást nem tettek, mint hogy a tollat rágták. Felelős ministerium, Charta, sajtószabadság, egyenlőség, kibontakozás az urbéri gyűlöletes viszonyokból ... néhány rövid nap eredménye leend! — Ah, ha önöket a gondviselés szeszélye ezelőtt csak egy negyed századdal is leseperte volna onnan, a hová leginkább nem valók a hatalomról, mi szép és boldog haza lenne e pillanatban Magyarország!

Azért hunyják be most szemeket fedezzék el arcukat, ha pirulni nem tudnak. Hasítsák ketté köntöseiket, öltözzenek gyászba, vegyék be egy jó sötét éjjel ablakaikba fel tüzött zászlóikat, mellynek három szine önökre nézve csak a kétszinüséget jeleli, és szomorú emlékezetekre kényszerítő arcvonásaikkal a szebb jövő reményében örvendezni akaró honfiaknak a mennyire lehet szolgálataik ajánlásával ne igen alkalmatlankodjanak.

Átalakulásunk kritikus napjait éljük. A nagy mozgalom mint óriási gép, mellynek egyszerre csak részleteit láthatjuk, forog előttünk, sokszor mint véletlen phoenomenon tűnik fel valami, meglepve mindenkit, magyarázat, és motivatio nélkül.

Igy tűntek fel előttünk tegnap a Helytartó tanács a nemzeti színeket, lotteriákat, s az osztrák sasokat illető határozatai, mellyekhez most az újabb időkben fellállított dohánytrafikák bezáratása is járult. A consilium eljárása mindenki előtt a hihetlenségig merésznek látszék. Ma már azonban a közönség értesítve van, hogy ezen határozatokat a köz bátorságra ügyelő bizottmány vitta ki az illető helyeken.

A bizottmány 160,000 lélek nevében beszél .. és szavai olly hatályosak, mint volt akkor, midőn e nagy számból a 12,000 legbátrább a Helytartó tanács épületét körül vette, s a sajtószabadságot kivivta.

Posonyba, a pesti hírek, az első pillanatban csodálatos alakban jutottak fel. Már azt beszéltek, hogy a Rákoson harmincz ezeren fegyverben állunk s Petőfi és Jókay elnöke alatt a Republica ki van kiáltva.

Ha efféle hírek Posony felé, hová naponként direct hi-

rek mennek elterjedhetnek, minő hírünk szólhat néhol az országban képzelhető.

Szarvas, s még néhány város az alföldről fel irt a k. b. ü. választmányhoz, s azon esetre, ha Pesten a szabadságot, vagy a marcius 15-diki mozgalmak eredményeit veszély fenyegetné, honfiai kötelességöknek nyilvánítják azt minden erejükből, mivel csak bírnak megoltalmazni.

Tegnap reggel a választmányt egy az Országgyűléstől megbízott fényes küldöttség lepte meg. A küldöttség szónoka a városháznál olly magasztos hangulatban adta elő a posonyi és bécsi eseményeket, hogy a gyülekezet közül sokan öröm könyeket sirtak. A küldöttség meggyőzve arról, hogy itt a rend a szabadság érdekében teljesen biztosítva van, hivatását bevégzettnek jelenté.

Délután ment végbe a rögtönözve felállított őrsereg első szemléje. A néhány ezerre menő fegyveresség a főváros népe előtt elragadtató látványul szolgált...

A conservativek megbukta után az anyi jó és szép elem, melly a hazában veszteglő helyzetbe volt kényszerítve, hirtelen sarjadzott fel, a merre csak tekintünk szemünkben az újjászületés jelenségei tűnnek fel.

Marcius tizenötödike, ha azon eredményhez, mellyet elért, nem is jutott volna, nagy és nevezetes nap leendett. E nap experimentum volt a fővárosi nép véleménye kitudására. A kifüggesztett tizenkét pontokat egyhangu helyeslés követte, s egy bátor fellépés, melly mindannyiszor megfogna ujulni a hányszor a nyert eredmények alkalmazásakor, a bukott párt akadályokat akarna előgördíteni.

A marcius 15. ki nép.

Ez hát a nép, mellyről megvetve mondták,
Hogy nincs benőve feje lágya még?
Hogy járszalag nélkül nem bír megálni,
Hogy lelke nincsen, szive nincs elég?
Ez-e a nemzet, mellyről azt mondtok,
Hogy nincsen rajta más, csak istenátok?

Nem, nem! ti még e népet nem láttátok!
Avvagy ha úgy, megkáromlátok azt!
Mellyet miként ezt, honja szent szerelme
És a szabadság szelleme gyulaszt:
Oh azt magára bátran hagyhatjátok!
Az nélkülözni fogja járókátok!

Járóka avvagy járom: egyaránt nyüg,
Mert mind a kettő egyaránt igaz;
Emez a népet gyermekké törpíti,
Amaz embert is barommá aláz!
Gyermekkel, bábbal játszatok; igátok
Barmaitoknak számára tartjátok!

Jogot e népnek! mert mint férfi vívott,
Kezébe fegyvert, fejére babért!

Mert lelkesült, mert küzdött, és mert győzött,
S ha kelle, készen vala ontni vért!
Szabadság, és jog annak hősi bére,
Ki férfi karral áll föl védletére.

A legmagasb, a sajtó óriása,
Övé, és így övé a diadal;
A nép nevében zengjen hát az ének,
A nép nevét hirdesse most a dal!
Egy ezredig nevetlen volt ezen nép;
A történet könyvébe e napon lép!

Eddig könyűvel s vérrel irta tettét,
A történetnek nagy könyvébe be;
Azért mosódtak el lapján betűi,
Azért nem volt még a népnek neve;
Két szó elég lesz most örök nevére:
S a j t ó s z a b a d s á g l e t küzdelmi bére.

Garay János.

A' minister elnök — mindenesetre csak a' rendkívüli körülmények tekintetbe vételével még az előtt, hogy a' cabinetet megalakította volna, már hivatalos körlevelet intéz a' hatóságok elnökeihez — A' pillanat olyan, mellyben minden jó honfinak szoros kötelessége a' ministerium állását minden módon könnyűvé tenni — E kötelesség ki terjed azokra is, kik a' jelen ministerialis combinációt részükről, vagy kevésbé liberálnak, vagy tán nagyon is annak tartják. —

Polgártársak, most még előbb csak arról van szó, hogy a' felelős ministerium rendes működésbe, életbe, gyakorlatba és szokásba jöjjön — s az újabb alaku alkotmányos élet normalis állapot legyen! ---

A' körlevélben a' felelőség elvének a' hatósági elnökökre lett kiterjesztését első tetleges lépésnek látjuk a' nélkülözhetlen központosítási rendszerhez.

A' centralisatio ellenségeinek: kiknek egyetlen mindenesetre alapos argumentuma, miszerént a' Béctől függő, az országgyűlésnek pedig nem felelős magyar kormánynak több hatalmat adni nem lehet e' perczen teljesen ledől — A' kérdéses körlevél következő.

Ministerelnöki körlevél. 1-ső szám.

Tisztelt törvényhatósági elnök úr! Az események rendkívüli gyorsasága miatt, még talán szét nem küldhett k. k. körlevél hiányában, a mellékelve olvasható nádorfőhercegi kinevező iratra hivatkozva: első és haladéktalan kötelességemnek tartom a' törvényhatóságok fejeit, elnökeit, és így önt is, uram, ö Felsége nevében, 's a' polgári hűség kötelességeire hivatalosan felhívni és megbizni, hogy a' közbéke és nyugalom fentartására minden tekintélyöket, hatásukat, alárendeltjeiket 's eszközeiket erélyesen felhasználni 's az erőszakos és ingerlő eljárásokon kívül minden segédmódokat igénybe venni, — a' csend és népkedély bujtogatóira, és a' most még fennálló viszonyok nettáni tapodóira nézve pedig a' törvények rendeletét szigorún alkalmazni siessenek; nehogy ministerium és országgyűlés, mint az át-

alakulás és törvényesség organumai, a nagy és nehéz munka meg-
oldásában kicsapongások, vagy időelőtti követelések által akadályoztassanak; 's a nemzet boldogsága, mielőtt alkotmányos tökélyét elérné, zavartassék. És míg egyfelől, törvényes köreiket és hatalmukat a statuspolgárok irányában igénybe veendik, hazafiilag törekedjenek másfelől a nemzetben a bizodalom lelkét és nyugtató érzelmeit a nemzetszerető királyi felség 's nádorfőherczeg, mint szinte a törvényesség organumai iránt is, gerjeszteni és öregbíteni, szóval: polgári és hivatalos erélylyel eszközölni azt, hogy a hon, magához méltólag, 's boldogságát elősegítőleg érezze át a nemzeti szabadság első örömeit. És mind ennek pontos és hűséges teljesültét annál biztosabban várom és remélem, minthogy valamint én a kormányzat eredményeiről felelősséget vállaltam, úgy a törvényhatóságok elnökeit felelősekké teszem, mind azon nem reménylendő botránnyok és zavarokra nézve, mellyek az általában nem várt hanyagságból vagy egykedvűségből származnak.

Hazafiúi üdvözléssel 's teljes bizodalommal tisztelt törvényhatósági elnök úrnak. Pozsony, mártius 17-kén 1848.

kötelezettje

Gr. Batthyány Lajos s. k.

nemzeti miniszter-elnök.

Törvénycikkely.

Az urbér és azt pótló szerződések alapján eddig gyakorlatban volt szolgálatot (robot), dézsma és pénzbeli fizetések, e törvény kihirdetésétől fogva örökösön megszüntetnek.

1. §. A törvényhozás a magán földesurak kármentesítését, a nemzeti közbecsület véd-paizsa alá helyezi.

2. §. Ő Felsége a magán földesuraknak akkénti kármentesítése iránt, hogy az eddigi urbéri tartozásokkal fölerő tökéérték részükre a közállomány által hiány nélkül kifizettessék, a legközelebbi országgyűlésének részletesen kidolgozandó törvényjavaslatot fog magyar ministeriuma által előterjeszteni.

3. §. Olly helyeken, hol eddig urbéri rendezés, vagy legelő elkülönözés még nem történt, a fajzásra és legeltetésre nézve az eddigi gyakorlat továbbá is megtartatik.

4. §. Az uri törvényhatóság megszüntetik; — ideiglenesen míg a törvény-kiszolgáltatás általánosan rendezetni fog, azt, polgári ügyekben a sommás perekre nézve, ott, hol rendezett első bírósági hatóságú tanácsok nincsenek, a szolgabírák; — büntető és rendes folyamatu polgári perekre nézve pedig a megyei törvényszék fogja gyakorolni.

5. §. Olly földbirtokos ellen, kinek birtokához e törvény kihirdetése előtt urbériség volt kapcsolva, a kereskedési viszonyokból eredő váltók kivételével, egyéb adóssági követelések, a törvény további rendeletéig fel nem mondhatók, és csupán a törvényes kamatok nem fizetése iránti követelések hajtathatnak be elene birói eljárás utján.

Törvénycikkely.

Az egyházi rend a papi tizedről minden kárpótlás nélkül lemondván, az ország Rendei ezen a haza oltárára letett áldozatot örök emlékezet okáért törvénybe iktatják, egyszersmind ezen lemondásnak nyomán elhatározzák:

1. §. A papi tized, akár természetben, akár a természetbeni kiszolgáltatás helyett készpénzben teljesített, és pedig akár közvetlenül az egyházi rendnek, akár haszonbérletnek fizettetett, akár örökös szerződés mellett, akár királyi adomány által szerzetett, ezennel örökre megszüntetetik.

2. §. Mennyiben a tized megszüntetése a kisebb rendű papság némely tagjainak jövedelmeit is érdekli, 's e tekintetből azok-

nak ellátásáról gondoskodni minden esetben szükséges leend, Ő Felsége egyszersmind a kisebb rendű bármely vallás felekezelen lévő papságnak illő ellátása iránt általánosan is magyar ministeriuma által részletes törvényjavaslatot fog az ország rendeiuek előterjeszteni.

3. §. Mennyiben a papi tized magán családok birtokába akár örökös szerződés, akár királyi adomány által jutott, a tulajdonos magán családoknak, a köz álladalom által leendő kármentesítése iránt Ő Felsége magyar ministeriuma által a legközelebbi országgyűlés eleibe részletes törvényjavaslatot fog előterjeszteni.

Törvénycikkely.

Magyarország, s a kapesolt részek minden lakosai, minden közterheket különség nélkül egyenlően, és arányosan viselik.

1. §. Ő felsége felelős magyar ministeriuma által a törvényhatóságok meghallgatása mellett, ki fogja dolgoztatni ideiglenes az adózási kulást, és ezen kulcs szerint a kivetés már a legközelebbi közigazgatási évtől, úgy mint az 1848-dik évi nov. 1-ső nakjától veszi kezdetét.

2. §. Az ideiglenes kidolgozandó kulcs a legközelebbi országgyűlésnek minden esetre bemutatandó.

3. §. A fentkített határnapig a már kivetett közterhek behajtása elrendeltetik.

Uj hírek és különfélek.

Holnaptól kezdve a közbátorságra felügyelő bizotmány működéseiről a nevezetes tárgyról tudósítani fogjuk a közönséget.

A Pesti Hirlap a sajtószabadság napja óta naponként megjelenik meg a nélkül, hogy az eddigi hetenként négyszeri megjelenéshez szabott előfizetési árt felemelte volna.

— A papság az alsóházban a dézsmáról, melyet I. István király óta birt, s melly jövedelmeinek nevezetes része, egy rövid, s helybe hagyott nyilatkozat után önkénytelen lemondott.

— A dézsma és az urbéri tartozások elengedése olly tények, millyent más országok aristocriája nem mutathat fel. Kivánatos, hogy midőn föld népünk e nevezetes eseményekről tudósítani fog, már ez első hír vétele alkalmával figyelme oda fordítassék, hogy velünk egyesülve, miután jogban és tengerben egyenlők lettünk, a közös haza védelmére a rend és béke érdekében öszetartsunk.

— A pesti könyvtárak a sajtószabadság kivívóihoz a hirlapokban köszönő szavakat intéznek.

— A tudós társaság a sajtó szabadságot egy hirdetemény szerént ma ünnepli. Köztudomás szerint academiánk titoknoka egy időben maga is Censor volt... No de változnak az idők változnak az emberek és az ő véleményeik.

— Kecskemétről írják.

„A pesti mozgalmak hírére az itteni tanuló ifjuság rögtön összegyűlvén, határozatilag az izenteté be a helybeli

városi hatóságnak, hogy a pesti 12 pontokat haladék nélkül fogadja el, a nemzeti zászlót tűzze ki, a tanács teremtését pedig nyissa meg ... különben a zászlót majd az ifjuság maga teszi fel! Ön képzelheti, mint lepte meg az izenet a mi féltáblabíró urainkat. Szerencsére egy pár Pestről épen megérkezett tanácsbeli kapacitálta a cirumspectusságot. Az ifjuság kívánata teljesítve van. A rendet nemzet őrseg tartja fen.

— Posohy marc. 19.

A sajtószabadsághoz a világon a legcsodálatosb módon jutottunk. Tegnap óta a városban a Censoroknak se híre, sem hamva. Egyet sem lehetett közölök megtalálni. Isten tudja hova lettek, mivé lettek mi lett belőlök. Szerencsés utat!

— Vácziól írják.

A pesti hírek után egy helybeli poeta azonnal neki tőrközött a sajtószabadságot megénekelni. A censor a verset nem akarván engedélyezni, versírónk a járásbeli szolgabíróhoz folyamodott, ki a rendkívüli körülményekhez képest felhatalmazottnak hívé magát, a Censort hivatalától felfüggeszteni, s egyzersmind magát igeiglenesen Censorrá tenni. — Táblabírói gondolatnak nem rossz.

— Pesten a Censorok nagy szomorú képet csinálva járkálnak le és fel. Az embernek akaratlanul észébe jut a londoni koldosok című dramából Squers, a megbukott tudós kit a forradalom juttatott tönkre. Szegényekről, rólok csakugyan ellehet mondani, hogy kirántották alólök a pokróczot.

A szép irodalom a hazafiú verseket kivéve teljesen halgat, a közönség az olyan nyomtatványokat, mellyen marc. 15-kénél korábbi datum van nagyon gyanus szemekkel nézi. Divalapjaink is új alakba akarnak átöltözni.

— E pillanatban e következő levelet vesszük.

Szerkeztő polgár társ — ön tegnapi lapjában kiméletle-

nül kikelve a conservativek ellen, nagyon hibásan, és a liberalis ügy ellen cselekszik, ha a felbomlott párt embereit bátmiképen is az új rendszer körül összegyülekezni hátráltatja. — Szerkeztő létére önnek olvasni kellene egy pár francia lapot, s onnan megtanná, hogy a világon mindenütt így megyen. A pecsovic Journal Des Debats olly jó Kubinszky lett mint annak a rendi. Accessorium sequitar principale. — Nálunk a conservatív főnök megbukott... az egész ország az ellenzék zászlóját követi, s most azok az önkedviért csak nem fogunk párton kívül állani? Mi szívesen maradtunk volna conservatívok, de ha nem lehet, mit tegyünk? Tudja ön mit tesz a halász ha vize ki apad — lesz belőle más, például vadász. — A conservatív párt is szárazan maradt, pedig eddig úgy élt: mint a hal a vízben. Ha ön után még többen is harczot kezdenek, önök megsértik a conservativeket... és sorba lemondanak a hivatalokról, s akkor vége az országnak. — Vissza vonulunk kényelmes lakainkba, s nevetjük önöket kik gyakorlat nélkül hivatalnokoskodni akarnak. — Meglátja nem telik el egy hónap s az eddig hivatalt nem viselt oppositio töredelmes szívvel fogja vissza hívni a bölcs conservativeket... Kik akkor megbocsátva ellenek vétetteknek azonnal vissza fognak jönni mert náluk a haza érdeke előbbvaló a megsértett hiúságnál. In reliquo: Isten önnel. — Költ Pesten, marc. 20. 1848. — I. A. Egy conservatív. —

— A hírlapokban egy ministeri combinatiót olvastunk. Alkalmunk akadt a napokban egy valakit a kinevezések egy-némelly indokaira megjegyzéseket is illeszteni: — Pulszky igen jeles financz minister lesz, mert felesége atyja hatalmas banquier, Nyáry Pál annál dicsőbb policia minister lesz, mert most is mint másod alispán az utczáról egy gorombáskodó koldusbíró saját országos kezeivel kísért a városházához. Teleky László pedig azért jó hadügy minister, mert igen sok párbajai voltak. —

Megjelenik e lap

minden nap este.

Félévi előfizetés a két fővárosban házhozordással boriték nélkül 4 ft. pp. Kapható e lap Pesten a Beimel-féle nyomdában (Al-Dunator Piaristák épülete.)

EGYES SZÁM ÁRA 3 kr. pp.

A kik e lapot eladás végett széthordani akarják az iránt a kiadóval egyezkedhetnek.

Felelős szerkeztő Pálffy Albert. — Kiadó tulajdonos Lukács László. — Nyomatik Beimelnél.